

и считанъ като гостъ и се ползувалъ съ неприкосновеностъ, Частното гостоприемство по-късно се развива въ цѣла система на покровителство на чужденцитѣ. Особено това надъ търговскитѣ пратеници, въ Гърция — проксенитѣ, *consules mercatorii* — за Италия и пр. пр. и най-после въ источнитѣ страни — режима на капитулациитѣ.

б.-Поданицитѣ на самата страна¹⁾. Историята на малцинствата по раса, религия и езикъ, последнитѣ като поданици на самата страна, е история на усилията, правени отъ челоувѣчеството за извоюване свободата на съвестта, на религията и пр. пр. Най-важнитѣ придобивки, обаче се регистриратъ презъ време на Французката революция — двата акта на Конституантата отъ 22 Май 1790 год. и 19 Ноември 1792 год. както и декларацията за правата на човѣка отъ 1795 год.

До Французката революция обаче, заслужаватъ да бждатъ отбелѣзани документитѣ по: Варшавската конфедерация — *Pax inter issidentes de religione* отъ 1573 г.: Нантския Едиктъ отъ 1598 г.; Аугсбургския Договоръ отъ 1555 г. и Вестфалския Миръ отъ 1648 г. Съ последниятъ се припознаватъ религиознитѣ форми на Реформацията и се гарантира религиозната свобода на малцинствата.

Следъ Французката Революция важни по своето съдържание сж: Акта отъ 21. VI. 1814 г., чрезъ който Холандския князь прие суверенитета надъ белгийскитѣ провинции. Въ него се прокарваха: „защита и покровителство еднакви за всички вѣроизповѣдания и приемането на всички граждани, независимо отъ религиознитѣ имъ вѣрвания на държавна служба“; Протокола отъ 29. III. 1815 г. по поводъ отсѣпването отъ Сардинския кралъ тертории на Женевския кантонъ. Съ чл. 3 отъ тоя протоколъ се предвиждаха гаранции за католицитѣ. Такива гаранции не само за последнитѣ, но и за всички поданици се предвидиха на конференцията въ Лондонъ отъ 1830 г. при създаването на Гърция; а съ Хати-Хумаюна отъ 1855 г. се дадоха въ Турция широки правдини на християнскитѣ и немусюлмански общини.

Най-после, Берлинския Конгресъ отъ 1878 год. отчасти разреши въпроса за религиознитѣ свободи. Въ чл. 5 — за България и съответнитѣ за Черна Гора, Сърбия, Румъния и Турция изрично се каза, че „Разликата на вѣрата и вѣроизповѣданieto не смѣ никому да се противопостави, като причина за изключване или неспособностъ, колкото се отнася до упражнението на гражданскитѣ и политически права, до приемането въ публични служби, звание и почести или до упражнението на различнитѣ занятия и индустрии, въ която мѣстностъ и да е“.

IV. *Мирната Конференция отъ 1919 год.* „Да се установи единъ принципъ, да се изготви законъ, пише г. Ренеръ, това е лесна работа! Но, да се изготви законъ, който да бжде приложимъ и който да отговаря на своето предназначение, това е мжчна работа“. (*Das Selbstbestimmungsrecht der Nationen.* — Wien 1918).

И действително, Конференцията за Миръ се опита да положи известни принципи за гарантиране правата на малцинствата, но поради тѣхното несъвершенство не можаха да дадатъ очакванитѣ резултати. Току-що се бе тя събрала въ Парижъ, когато делегации отъ всички страни на свѣта се стекоха, за да измолятъ милостта на победителитѣ, но твърде малко се направи за уреждането на този болезненъ въпросъ — малцинствата.

Една специална комисия нар. „за новитѣ държави“ (*Des nouveaux Etats*) бѣ образувана къмъ Конференцията, която да проучи въпроса и специално тоя за евреитѣ.

Първиятъ договоръ за покровителство на малцинствата бѣше подписаня на 28 Юни 1919 год. между Гл. Съюзъ и Сдруж. Сили и Полша. Подписването му станало едновременно съ Версайлския договоръ. Въ последниятъ, това изрично е било уговорено въ чл. 93. Понеже тоя договоръ е послужилъ за образецъ при съставянето на другитѣ подобни и за да се видятъ мотивитѣ му, отъ голѣмъ интересъ е препроводителното писмо на Председателя г. Клемансо отъ 24 Юли 1919 год. до Председателя на Полската Република.

Писмото подчертава мисълта, че новитѣ договори за малцинствата по формата си се отличаватъ отъ старитѣ. Тази промѣна въ формата е необходима последица и съставлява една сжществена частъ отъ новата система на международнитѣ отношения, създадени съ образуването на О. Н. Гаранцията за това по-рано сж били Великитѣ Сили. Опититѣ показалъ, че това нареждане било неприложимо на дѣло и

¹⁾ Въ по-близко време за насъ, понятието за народностъ получава опредѣленъ изразъ отъ проф. по междунар. право въ Туринския университетъ Паскаль Манчини. Дадената отъ него дефиниция остава въ сила — географско единство, еднаквостъ на племето, езикътъ, религията, обичаитѣ, традициитѣ, иконом. интереси и общитѣ възжеления.